

- BENET, Josep. Catalunya sota el règim franquista. Barcelona.
Ed. Blume, 1978.
- Col.lecció Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Barcelona.
Fundació Encyclopédia Catalana (en curs d'edició).
- Col.lecció HISTÒRIA de Catalunya. Biografies Catalanes. (11 vols).
Barcelona. Ed. Vicens Vives. 1980 (3ª edició).
- Col.lecció Conèixer Catalunya. (31 vols.). Barcelona. Dopesa.
- CUCURULL, Fèlix. Panoràmica del nacionalisme català. (6 vols). París
Edicions Catalanes de París, 1975.
- FUSTER, Joan. Literatura Catalana Contemporània. Barcelona.
Curial, 1972.
- FABREGAS, Xavier. Història del Teatre Català. Barcelona.
Ed. Millà, 1978.
- GALI, Alexandre. HISTÒRIA de les institucions i del mov. cultural a Catalunya (1900-1936). Barcelona. Fundació A. Galí. (en curs d'ed.).
- MASSIP, M.A. i DUARTE, Carles. Síntesi d'HISTÒRIA de la Llengua Catalana.
Barcelona. La Magrana, 1981.
- PORTER-MOIIX, Miquel. Història del cinema català (1895-1968). Barcelona.
Tàber, 1969.
- RECOLONS, Lluís. La població de Catalunya. 1900-1970. Barcelona.
Laiet, 1974.
- SOLA, Lluís. Història dels diaris en català. Barcelona.
Edhsa, 1978.
- TORRENT, J. i TASIS, R. Història de la premsa catalana. Barcelona
Bruguera, 1966.
- UCELAY, Enric. La Catalunya Populista. Barcelona.
La Magrana, 1982.
- VALLVERDÓ, Francesc. El fet lingüístic com a fet social. Barcelona.
Ed. 62, 1973.
- VILA, Pau. Aspectes geogràfics de Catalunya. Barcelona.
Curial, 1974.
- VILAR, Pierre. Catalunya dins l'Espanya moderna. Barcelona.
Ed. 62, 1964.

- Al llarg del curs es proporcionen guies bibliogràfiques específiques per a cada capítol del programa, així com material documental fotocopiat de textos d'època, facsímils, etc...

AVALUACIONS:

Les evaluacions s'efectuaran, inicialment, a partir d'exams (tres parciais i/o final) i treball de curs. Uns i altre hauràn d'ajustar-se als terminis establerts a l'efecte en iniciar-se el curs, d'acord amb la resta de calendaris de les diverses assignatures.

HISTÒRIA DE LA COMUNICACIÓ SOCIAL

A ESPANYA

PROF.: J.LL. GÓMEZ MOMPART

5è. CURS PERIODISME CODI 5106

L'objecte de la matèria és l'estudi transdisciplinari de l'organització de la comunicació social a l'Estat espanyol, mitjançant la historiació de les formes i els continguts de la producció, difusió, intercanvi, consum, assimilació i manifestació dels missatges, idees, costums o creences.

En un curs acadèmic és impossible abastar tota la Història de la Comunicació Social a Espanya. És per això que el programa és concebut com un estudi dels ecosistemes de comunicació social fonamentals des de l'època comunicativa tradicional o preindustrial fins a l'actual etapa d'informatització de la societat, destacant-hi l'era de la comunicació de masses.

La intenció de l'assignatura és partir dels grans fets de masses i institucionals i dels principals esdeveniments per apropar-se als àmbits més significatius que il·lustren la comunicació social en els períodes rellevants de l'anomenada Història d'Espanya. En aquest sentit, els capítols del programa estan articulats amb una explicació general dels ecosistemes comunicatius i amb uns temes específics relatius a:

- La interpretació dels discursos històrics principals i la codificació dels models establerts
- L'organització, la producció i els consums culturals
- Els agents comunicadors i els medis de la comunicació
- Els mitjans de comunicació i les possibilitats comunicatives
- Els sentiments i l'esperit de l'època a través de la vida quotidiana
- Els instruments mentals i l'univers de significació
- Els factors comunicatius derivats dels fenòmens socioculturals

L'objectiu pedagògic d'aquest enfocament és doble: explicar les línies mestres de la Història de la Comunicació Social a Espanya, i a la vegada emprar unes metodologies que permetin als estudiants fer-se amb unes eines d'anàlisi històrica per a la comunicació social.

-- P R O G R A M A --

I. Introducció.-

Corrents historiogràfiques i comunicació social.

Metodologia i fonts documentals.

LA COMUNICACIÓ SOCIAL TRADICIONAL

II. L'època medieval.-

Panorama de la comunicació als pobles de la península en la conformació de la societat feudal.

-- Al-Andalus: Una cultura d'avantguarda?

-- La Reconquesta: Realitat i discurs històric.

-- El món rural: La confrontació de les cultures tradicionals i religioses.

-- Tipus i organització comunicativa de les ciutats musulmanes i cristianes.

-- La creació de les comunitats lingüístiques i el paper dels agents comunicadors en la sociovisió i en la cosmovisió.

III. L'Antic Règim.-

Significat històric de l'Imperi i la Inquisició i les seves repercussions en l'ecologia comunicativa.

-- La dominació del castellà i el manteniment popular de les altres llengües nacionals.

-- El Segle d'Or: Vida quotidiana i autorepresentació d'una societat; el teatre barroc com a mitjà de comunicació; dones i estereotips femenins.

-- Les expressions comunicatives de l'Humanisme a la Il·lustració.

-- Del noticierisme a la premsa regular.

IV. L'adveniment de la burgesia.-

Revolució industrial i desenvolupament comunicatiu.

-- El nou paisatge urbà i l'estil de vida a la capital.

-- Economia política del ferrocarril i del telègraf.

-- L'impacte dels nous corrents de pensament social i científic.

-- La renaixença de les llengües nacionals i la normalització del castellà.

-- Periodisme d'opinió i periodisme de informació.

LA COMUNICACIÓ DE MASSES

V. El primer terç d'aquest segle.-

La transició a la societat de masses.

-- La modernització i la seva influència en l'ecosistema comunicatiu.

-- Les albors dels nous mitjans de comunicació (fonografi, telèfon, còmics, cinema, ràdio).

-- L'origen del discurs periodístic de masses.

VI. La segona República.-

La conformació de la societat de masses en l'àmbit polític, l'expansió de la cultura de masses i el desenvolupament de la societat civil.

-- Organització i experiències culturals i comunicatives populars.

-- Les dones en lluita pels seus drets i per les seves llibertats.

-- El boom de la premsa i el nou periodisme.

-- L'espectacle com a fenomen sociocultural i com a model comunicatiu.

VII. La revolució i la guerra.-

L'Estat espanyol com a epicentre de l'interès social, polític, militar i cultural internacionals.

-- Vida quotidiana i comunicació social a les reraguardes i als fronts.

-- Les tècniques comunicatives de propaganda i persuasió.

-- Expressions artístiques i culturals al servei del combat i de la cultura immediata.

VIII. El franquisme autàrquic (1939-1959).-

La dictadura com a Estat castrador-homogeneitzador.

- Opressió/repressió: el binomi redundant contra classes populars i identitats nacionals.
- La destrucció de la societat civil mitjançant la feixistització i el nacionalcatolicisme.
- Subcultura de masses i feed-backs sentimentals: La "ràdio-companyia"; cançonetes; novel·les de duro; tebeos.
- La simbologia del franquisme i els mites del règim.

IX. El franquisme del desenrotllament(1960-1975).-

- Les contradiccions entre el país oficial i el país real.
- Anàlisi del "verticalisme" politicocultural i comunicatiu i del cosmopolitisme importat(futbol, turisme, música, cinema, moda...)
 - El model de vida imposat per la industrialització i la societat de consum.
 - El rerafons de la Llei de Premsa de 1966: Censura, desinformació i metallenguatge; l'hegemonia de TVE; auge de la subcultura.
 - Comunicació paral·lela i cultura compromesa: Lluita política i "agit-prop"; la nova cançó; el teatre independent.
 - Nous corrents socioculturals i la seva influència a l'Estat espanyol.

X. El postfranquisme.-

- La Transició i la democràcia sota el discurs de la crisi.
- Política-espectacle i hipersimulació: electoralitis, desencís, passotisme, postmodern.
 - El cop d'Estat del 23-F de 1981 com a model semiòtic.
 - El (re)"canvi" del PSOE o el neodiscurs espanyolista a l'Estat de les autonomies.
 - Mode de producció massmediàtic: La crisi de la premsa i el boom del sensacionalisme; els nous "predicadors" de la ràdio; la TV fraccionada; alternatives en comunicació i gadgetització dels media.
 - Transnacionalització/informatització i vida quotidiana: La necessitat de reinterpretar els usos de l'espai/temps polícoeconòmic i sociocultural.

BIBLIOGRAFIA BÁSICA DE CONSULTA

- AA.VV. Historia de España Alfaguara. Madrid, Alianza Universidad, 7 vols.
- AA.VV. Historia de España. Dirigida per M. Tuñón de Lara, Madrid, Labor, 10 vols.
- AA.VV. Resumen histórico del Urbanismo en España. Madrid, Instituto de Estudios de la Administración Local, 2^a ed., 1968.
- AA.VV. Introducción a la cultura hispánica. Barcelona, Crítica, 1982.
- AA.VV. Metodología de la prensa española. Madrid, Siglo XXI, 1982.
- AA.VV. La mujer en la historia de España(siglos XVI-XX). Madrid, Ed. Cantoblanco i Universidad Autònoma de Madrid, 1984.
- AA.VV. Mujer y sociedad en España(siglos XV-XX). Madrid, Ed. Cantoblanco i Universidad Autònoma de Madrid, 1984.
- AA.VV. La prensa de los siglos XIX y XX. Metodología, ideología e información. Aspectos económicos y tecnológicos. I Encuentro de Historia de la Prensa dirigido por M. Tuñón de Lara. Servicio editorial de la Universidad del País Vasco, 1986.
- ABELLA, Rafael. La vida cotidiana durante la guerra civil. Barcelona, Planeta, 2 vols., 1973 i 1976.
- La vida cotidiana bajo el régimen de Franco. Barcelona, Argos Vergara, 1985.
- BENNASSAR, Bartolomé. Inquisición española: poder político y control social. Barcelona, Crítica, 1981.
- Los españoles. Actitudes y mentalidad. Desde el siglo XVI hasta el siglo XIX. San Lorenzo de El Escorial, SWAN, 1985.
- BLANCO, C.; RODRIGUEZ, J. i ZAVALLA, I.M. Historia social de la literatura española. Madrid, Castalia, 1978, 3 vols.
- BOZAL, Valeriano. Historia del arte en España. Madrid, Istmo, 2 vols., 1978.
- DEFOURNEAUX, Marcellin. La vida cotidiana en la España del siglo de oro. Barcelona, Argos Vergara, 1984.
- DESCOLA, Jean. La vida cotidiana en la España romántica 1833-1868. Barcelona, Argos Vergara, 1984.
- DESVOIS, Jean-Michel. La prensa en España(1900-1931). Madrid, Siglo XXI, 1977.
- DIAZ, Elías. Notas para una historia del pensamiento español actual(1939-1975). Madrid, Edicusa, 2^a ed., 1978.

- ELORZA, A.; PÉREZ LEDESMA, M. i TUÑÓN DE LARA, M.: (eds.), Prensa y sociedad en España 1820-1936. Madrid, Edicusa, 1975.
- ENTWISTLE, William J. Las lenguas de España: castellano, catalán, vasco y gallego-portugués. Madrid, Istmo, 3^a ed., 1980.
- FONTANA, Josep i altres. España bajo el franquismo. Barcelona, Crítica, 1986.
- FONTCUBERTA, Mar de i GÓMEZ MOMPART, Josep Lluís. Alternativas en comunicación. Crítica de experiencias y teorías. Barcelona, Mitre, 1983.
- GÓMEZ TABANERA, J.M.(ed.). El folklore español. Madrid, Instituto Español de Antropología Aplicada, Istmo, 1968.
- HINA, Horst. Castilla y Cataluña en el debate cultural 1714-1939. Barcelona, Península, 1986.
- MARRADES, Isabel i PERINAT, Adolfo. Feminismo, prensa y sociedad en España(1800-1939). Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas, 1980.
- MARTÍN SERRANO, Manuel. El uso de la comunicación social por los españoles. Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas, 1983.
- RESEÑA, Equipo. La cultura española durante el franquismo. Bilbao, Ediciones Mensajero, 1977.
- ROIG CASTELLANOS, Mercedes. La mujer y la prensa desde el siglo XVII a nuestros días. Madrid, Imp. O.G., 1977.
- SAIZ, María Dolores. Historia del periodismo en España. 1. El siglo XVIII. Madrid, Alianza, 1983.
- SEOANE, María Cruz. Historia del periodismo en España. 2. El siglo XIX. Madrid, Alianza, 1983.
- VILAR, Pierre. La guerra civil española. Barcelona, Crítica, 198

Al llarg del curs s'ampliarà la bibliografia amb una documentació específica per a cadascun dels capítols del programa.

PROGRAMA DE DERECHO DE LA INFORMACION

Profesor Dr. Eduardo Espín

5º CURSO PERIODISMO CODIGO 5114

I. Introducción

Lección 1.- Derecho objetivo: precepto, normas y ordenamiento jurídico. Fuentes del Derecho: ley, costumbre y principios generales del Derecho. La jurisprudencia. Los diversos sectores del ordenamiento jurídico. El Derecho de la Información.

Lección 2.- Personalidad jurídica. Capacidad. Relación jurídica. Poderes jurídicos. Deber jurídico.

Lección 3.- La Constitución como norma jurídica. La ley y sus diversas manifestaciones. Normas con fuerza de ley. Tratados internacionales. Normas reglamentarias y control de legalidad.

Lección 4.- El control de constitucionalidad de las leyes. Los diversos procedimientos en el sistema español. Valor de la jurisprudencia constitucional.

II. Regulación constitucional

A. Los derechos fundamentales en la Constitución española

Lección 5.- La declaración de derechos en la Constitución española. Condiciones de ejercicio de los derechos fundamentales. La cláusula de igualdad. Los efectos entre particulares de los derechos fundamentales.

Lección 6.- Los derechos de ámbito personal. Los derechos de la esfera privada. Los derechos políticos.

Lección 7.- Los derechos de carácter social y económico. Los principales rectores de la política social y económica.

B. La libertad de expresión y la libertad de información

Lección 8.- El art. 20 de la Constitución. Su estructura. Caracteres de los derechos fundamentales reconocidos en el art. 20 CE. Libertad de expresión y extranjeros. Efectos entre particulares de los derechos del art. 20 CE.

Lección 9.- Garantías constitucionales generales: reserva de ley; aspecto del contenido esencial. Garantías constitucionales específicas: prohibición de censura previa; exclusión del secuestro administrativo.

Lección 10.-Límites de los derechos fundamentales del art. 20 CE. Suspensión de derechos y art. 20 CE.

Lección 11.-La Libertad de expresión. Relaciones con otros derechos fundamentales. Elementos de la libertad de expresión. Convenios internacionales.